Ч. 113 Чернівці, субота дня 5. жовтня 1895. Ночник XI.

ПЕРЕДПЛАТА
на „Буковину“ разом з ілюстр. додатком „Неділя“ виносить:
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . — „ 85 „
для заграниці 15 рублів або 24 франків.
Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ:
у вівторок, четвер, суботу і неділю.
Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), куда всї дописи адресувати належить. — Бюро редакциї отворене щодня від 8. рано до 8. вечером.

Нове міністерство.

Від дня 2. жовтня маємо в Австриї нове міністерство. Президентом міністрів єсть бувший намістник Галичини, ґр. Казимир Бадені. Покликуючи єго на становище президента, цїсар признав єму у своїм письмі такі заслуги: „Побіч розважно при співділаню сойму розпочатого згідного порозуміня межи обома, Моєму вітцївскому серцю рівно милими народами побіч постійного поступу на поли культури і промислу в тім краю, наповняє Мене особливим вдоволенєм утворена там при помочи держави і краю простора сїть средств комунїкацийних; в жертволюбивім патріотизмі краю Вами правленого, в розважній добрій воли єго репрезентантів, знаходила Моя держава і армія постійно найсильнїйшу підпору“. Се слова цїсаря.

Здаючи справу перед своїми виборцями в Кракові дня 1. с. м., ґр. К. Бадені, так характеризував діяльність минувшого галицкого сойму: „Які би й не були межи вами, панове, під тим взглядом погляди на поодинокі справи, то однакож можна а навіть треба признати, що минувший сойм порішив кілька важних справ, посунув край значно наперед в напрямі культурного і економічного єго розвою; дальше вдоволив справедливим, оправданим і дійстним потребам другої народности, що єсть в тім соймі в меньшости, а вкінци памятав также о потребі зближеня ся до себе всїх верств суспільних, перенятих тим самим почутєм обовязку як під взглядом державним так і народним та старав ся наконець не допускати межи ті верстви інтрузів, виступаючих яко елемент руйнуючий, підбурюючий, яко потверджене неґациї, убраної у вовчу шкіру непрошеного опікуна і оборонця від мнимого, безсоромно видуманого і взагалї не істнуючого ворога“. Ми навели слова Єго Величества, в котрих між иньшим в заслугу вчисляє ся бувшому намістникови Галичини „розважно розпочате згідне порозуміне“ поміж Русинами а Поляками в Галичинї. В словах тих не сказано, що то порозуміне вже єсть, тілько що оно що-лиш розпочате. Слова ті цїсарскі вказують виразно, що корона не вважає ще порозуміня поміж Русинами а Поляками полагодженим, а тим самим признає, що на будуче треба буде сповнити всї справедливі жаданя Русинів, бо ті яко упослїджені мали би право казати, що порозуміня нема, а того порозуміня корона бажає і початок ґр. Каз. Баденїого в цїли сего порозуміня вчисляє єму яко першу заслугу. Инакше годі собі ті слова Єго Величества толкувати; а толкуючи собі їх в наведений спосіб, ми Русини мусимо бути вдячні коронї, що справа порозуміня обох галицких народностий, — порозуміня, опертого на сповненю справедливих бажань Русинів — уважає першорядною задачею галицкого правительства і сойму.

Новий же президент міністрів, що при помочи сойму „розпочав“ порозуміне, згадав у своїй промові в Кракові, „що галицкий сойм вдоволив справедливим, оправданим і дійстним потребам другої народности, котра єсть в тім соймі в меньшости.“ Слів тих — хоч з руского боку річ бравши, можна перечитись о то, що більшість соймова уважала „справедливими, оправданими і дійстними потребами“ Русинів — ми все таки заперечити не можемо, бо галицкий сойм, що в даних обставинах можна було зробити, зробив в користь Русинів, а в тім безперечно була велика заслуга ґр. К. Баденїого. Вже те саме, що єго заходами виведено нашу національну справу також в соймі на чисту воду, а наших домашних ворогів значно придавлено, кождий щирий Русин мусить безніякого застереженя взяти ґр. К. Баденїому за велику прислугу для Русинів.

Тепер сей муж, обзнакомлений з ру-

З ЖИТЯ.

(Смуток нїмого Йора. Нові посли в Галичинї. Даньцї а Русини.)

Серце моє закровавило ся з жалю і злоба моя на „Буковину“ велика! Треба або зовсїм не мати серця, або мати канїбальске, а не руске, щоби перед виборами виставляти девізу: „Анї одного москвофіла!“ І стало ся то, чого моє серце переболїти не може: не буде в галицкім соймі анї одного москвофіла! А хто-ж нам тепер заступить сей гумористичний елемент, так потрібний для здоровля? Хто буде в краєвій палатї боронити так весело тисячлїтного нїмого старця Йора?

Коли нїмий Йор дізнав ся про упадок своїх оборонців, роздер одежу на собі, посипав голову попелом і заховав ся в Ставропигійскім музею у Львові. Жаль мав до цїлого сьвіта. Перед виборами і підчас виборів про него не говорили майже нїчого, тілько про єго адвокатів в соймі; а тепер і адвокати процес програли і нїмий Йор бачить уже конець житя свого, чує зловіщу пісьню: „Со сьвятими упокой“... Одна ще надія в него, така, що по втихомиреню думок повиборчих опікуни витягнуть єго старого знов на сьвіт з музею і будуть ним полохати старих і молодих дїтий.

В тій надії і я находжу потїху; тілько нам всеї гумористики на Руси, що з тим нїмим опиром Йором; не будь єго, по виборах не мав би „Галичанинъ“ о чім писати. а так посадить Йора на фотель і возложать єму на олтар телци, сам прослезить ся, впаде в „телячий восторг“ на вид сего нїмака — і ми знов da capo al fine будемо бачити хороводи з тисячлїтними началами. Не будь сего Йора, чоловік не почув би анї разу так розвеселяючих окликів на честь Йора.

Ех! сьвятила би ся Русь наша!

Де єсть руска вітчина?
Де пшеницї, ячмена,
Де панує Йор старий,
Череватий і нїмий,
Ой на-на! ой на-на!
Там єсть руска вітчина!

Де єсть руска вітчина?
Де що крок, то все коршма,
Де полїтиків єсть тьма,
А полїтики нема!
Ой на-на! і т. д.

Сьвятила би ся, кажу, Русь сьвята зі своїми виборами і полїтиками! Тепер уже мов наперед бачу, що староеристи станут говорити знову про примиренiє зі „староруcкою“ партиєю, бо опозицийний ум иньшої ради для Руси не вміє найти, а „Староруси“ виплакавшись станут знов шукати чужих плечий, за котрі би можна вигідно сховати ся і своє робити — і будемо мати знову стару історию в новім виданю. Я бачу наперед, що независимим стане знов жаль москвофілів, так соромно упавших, і они поможуть їм дальше клигати, щоб не переводив ся на рускій землї нїколи москвофільский бурян. Таке вже в нас мягеньке серце, що нам і ворога жаль, хоч би той нам в лице плював. А в тім, що буде, побачимо — як кажуть часописи, коли не знають, що сказати.

Тепер би нам придивити ся новим галицким послам. Кождий порядний Русин повинен знати їх прізвища на память. В тій цїли є найлучший спосіб, уживаний в ґімназиях, де всякі „виїмки“ укладають в вірш і так кажуть студентам учити ся. Кажуть хоч би вже забув, що значить по нашому apud, тямить вірш: ante, apud, ad, adversus і т. д. Так ото, взявши собі за примір твори a la Третяк, можна навчити ся прізвищ послів при помочи такого стиха:

Небиловець, Мандичевский,
Охримович, Окуневский,
Двірник Лазар Винничук,
Ґазда Дмитро Остапчук,
Каратницкий, Заячковский,
І Кульчицкий, Новаковский,
Ще Барвіньский і Савчак,
Вахнянин і Гаморак, —
Нехай буде раз і так!

Чотирох суд'їв настане
Три панотцї, три селяни,
Бірґермайстер, муж Віденки,
І адвокат з Городенки,
Професорів тілько два —
Буде ера знов нова!

В тій поезиї — не богато поезиї, але за

скими справами так, як доси не був обзнакомлений жаден австрийский президент міністрів, муж, що вміє розрізнити наші чисті змагання національні від москвофільских аґітацій, волею корони покликаний на нове становище, з котрого дальше може і певно буде вести діло порозуміня межи обома, цісарю рівно милими народами Галичини. В тій акції найде він певно підпору всіх добромислячих Русинів. Австрию треба правити по австрийски — сказаб теперішний мін. Ледебур, коли ще був послом до ческого сойму, дня 15. лютого 1894 р. — значить розвій Австриї залежить від розвою всіх народностий, з котрих Австрия зложена; єї треба правити безсторонно і уміркованно. А ми по новім президенті і єго товаришах сподіваємо ся, що тої засади будуть певно держати ся. Нове міністерство починає урядувати серед дуже користних для себе обставин, а єсть небезпідставна надія, що ті обставини і на будуче не будуть спиняти нового міністерства в праці для добра Австриї і народів.

По виборах.

В доповненю до наших відзивів повиборчих додаємо ще замітну статю з остатного випуску львівскої „Правди“:

Найважнїйша часть кампанії виборчої, яка близше обходить руский нарід, вже скінчена. Всяка така акция розворушує і розогнює уми всеї суспільности, і після обставин відзиває ся серед неї відгомоном коротшим або довшим, поки все верне до рівноваги. Як громада корабельників на розбурханім морі так і суспільність ворушена такою акциєю не може довго втихомирити ся і вернути до звичайного становища. І нічого дивного. Тут бо входить в гру доля народів доля всеї суспільности, інтереси і погляди національно-політичні, конфесийні, економічні й суспільні, справи партийні й особисті, а сума всіх тих обставин складає ся на добуток виборів. Задля того обєктивний осуд як акції виборчої, так добутку самого єсть незвичайно трудний. Під впливом розогнених в такій боротьбі умів стоять і дневникарскі справоздавці всего руху а навіть з свого боку доливають велику вайку олію до того огню, який тепер розгоріся посеред суспільности, роздробленої на різнородні табори. Так отже при найбільшім спокою в зображеню виборчої акції і в освітленю добутків годі устерегти ся пересади, субєктивного погляду, тенденцийности, а успіх або невдача відбувають ся властивим пятном в дневникарских справозданях.

Особливо-ж руский справоздавець находить ся в труднім вельми положеню. Вже сама лїрична вдача настроює Русина особливо, а одна-друга невдача доводять єго до розпуки і пориву а відтак до зневіри в свою ідею і до байдужности. Тому то й нам не легко устерегти ся субєктивности в осуді всего руху виборчого і єго добутків, однак, маючи на тямці слова римского поети: aequam servare mentem rebus in arduis, попробуємо дати, на скільки спроможно, обєктивну картину всего руху, а то передовсім в рускій части Галичини.

Тут стояли проти себе два табори супротивні: Поляки beati possidentes, хоча між собою поділені на політичні й суспільні сторонництва, однак сполучені на зверх міцною свідомостию національною, почутєм своєї культурної висшости, піддержувані давними традициями, вишколені добре в тактиці і карности політичній, з добре переведеною орґанїзациєю і цілим апаратом автономічних інституций, якими вони майже виключно орудують. Велику підмогу має сей табор в правительстві, котре так в державі, як і в краю таку вагу надає польскому елементови, а чимало змінцює становище польского табору численна не тілько по містах, але й по місточках жидова.

Супроти сего стояли Русини з розмірно мало ще виразною сьвідомостию народною, мало розповсюдненим знанєм своїх прав національних і політичних, недоладною орґанізациєю і роздробленем на чотири табори чи комітети. Поклик „не оглядати ся на Львів“ викликав у деяких повітах зовсім відокремлену акцию на власну руку і ще більше ослабляв значінє і повагу дотеперішного осередка всякої політичної акції між Русинами. Москвофільский, независимий (Романчука) і радикальний („Народної Волї“) комітети виступали завзято, не тілько тайно але й прилюдно проти головного комітету, хоч з боку сего остатного були змагання, довести до порозуміня і спільної акції з комітетом независимим, зложеним опозицийними народовцями. Доволі згадати про підроблений протест народовців Турчаньского повіту проти кандидатури о. Чапельского, про акцию бережаньскої опозиції проти о. Пюрка і поставлене кандидатури суспендованого війта, дальше про становище „Дѣла“, котре не тілько тенденцийно представляло змагання головного комітету, називаючи прихильників того „камеральними“ і т. п. епітетами, але навіть в надісланім не хотіло помістити єго відозви. Та хоч у ворогованю проти головного комітету три рускі комітети ішли одною дорогою, однак між ними не тільки не було спільної акції, але було навіть вороговане. Москвофіли зовсім вивели в поле опозицийних народовців, пустивши поміж своїх поклик: де не має шанс вибору москвофіл, там голосувати на Поляка або радикала, а ніяк на народовця хочби опозицийного!

Радикали звернули були бачність лише на Снятин і Городенку, котру др. Окуневский давав до диспозиції д-ру Даниловичу, щоб сей лишив ему волю в Коломийщині, однак виступали також неприхильно супроти комітету головного.

Таким побитом у польского комітету зросла охота, покористуватись сим розладом поміж Русинами і для своїх кандидатів захопити як найбільше мандатів. Вправді правительство сприяло в части сї змагання польского комітету, однак в деяких повітах орґани правительствені пішли на руку самолюбним інтересам місцевої шляхти або особистим амбіциям повітових великостий. І серед польскої суспільности при всій карности й солїдарности в акції проти Русинів виявилось доволі роботи на власну руку, що нагадувала часи давної Речи-Посполитої. А щоб догодити змаганям деяких повітових одиниць, переходили орґани правительствені в своїм поступованю нераз законами дозволені границї і ставали в суперечности з інтенциями краєвого або центрального правительства. Таким способом акция головного руского комітету находила перепони з одного боку в супротивній нераз акції комітетів москвофільского, независимого, радикального і повітових сепаратистів, а з другого боку — в акції польского комітету і змагань комітетів рад а навіть амбітних одиниць повітових, що находили підмогу в правительственних органах.

Такі суперечні і ріжнородні змагання й інтереси мусїли видати у богато випадках несподіваний добуток. Головний комітет руский перевів отже лише 11 своїх кандидатів, а разом вийшло 14 руских послів, о 2 меньше як при остатних виборах. Се єсть умний добуток теперішних виборів — зменьшене стану посїдання, зменьшене числа заступників руского народу в соймі краєвім. Задля того була зовсім виправдана наша замітка, звернена в двох попередних випусках нашого вістника до польского комітету, про захоплюване мандатів у східній Галичині, з котрим, як ми констатували, головний комітет руский не робив ніякого компромісу. Отже докір Gazety Nar., орґану польского комітету, що се „wygodna metoda, własne winy spychać na cudze barki“, зовсім безосновний, бо ми дуже добре знаємо і єго не заперечуємо, в чим наша вина, однак годі виправдати таке поступоване польского комітету, що н. пр. між иньшим за...

...те дуже милий прихильно-вижидаючий настрій. Не тямлю вже, котрий французский поет-декадент надрукував свою поезию, зложену лише з самих імен дівчат, оттак як би по нашому взяти.

> Оля, Галя і Одарка,
> Ґеня, Стефка і Наталка
> Маня, Зося і Орися —
> Всїх люби і не жури ся!

Такий чар, як у того французского поета мало подібне вичислюванє Галь та Оль, має у мене вичислюванє імен руских послів. Вправляє се мене в близше неозначену тугу і каже мені бачити в будуччині щодня печеню на столі селянина, двайцять пять руских ґімназий, свій університет і т. п. — що дай Боже, амінь!

Не хотів би я бути в такім настрою, в якім тепер єсть тих кількадесять наших перепавших кандидатів на послів. То мусить бути неприємно. А в тім, хто знає, чи велика приємність бути у нас послом. Др. Окуневский писав раз сумно: „Тяжка доля руского політика!“ Певно! Всї слїдять посла на кождім кроці, всї підглядають, як він хоче ходити поміж дощ і не змокнути, як рад би піддобрити ся кождому, а притім вийти непорочним. А ту злобні язики причіплять латку одну-другу, латки смолою пристають до чоловіка — і люди мають потїху. Тяжка доля руского політика — і що найменьше я не хотів би ним бути.

Вже лучше так собі дома в затишку міркувати, як Русь спасати, бути політиком поміж чотирма стїнами, або що найбільше в своїм селї. Єсть і там роботи по саму шию! Навіть, як би Русин хотів, щоби єго власний дім вибглядав справді по руски, кілько би там реформ треба завести, особливо при нашій уступчивости та податливости на ріжні впливи!

Ото, що Брандес пописав в „Почутю національнім“, я розважив собі добре; варто собі єго слова запамятати. Данцї — то як би Русини, а Норвежцї — то як би Поляки. У Русинів, пригноблених історичним лихолїтєм, виробила ся також інтелїґенция тілько кокетуюча з патріотизмом, але не дїйство патріотична. Зовсім так, як у Данців, нема в нас відваги, віри в свої сили — а чому? бо богато з нас не бере участи в загальній роботї. То єсть факт, що найбільше здеспероване чує ся той Русин, котрий народної справи нічим не підтримує; кождий иньший вірить в успіх своєї роботи. То підтримуванє народної справи не потребує доконьче сягати поза поріг хати, велика річ уже, коли кождий з чистою совістию буде міг про свою родину сказати, що єсть справді руською, але то руською в найтїснїйшім значіню слова.

Зовсім так, як у Данців, нема в нас загального одушевлення, ентизиязму, того найлучшого мотору до роботи; нема тої пристрасти національної, як у Норвежців, Чехів, Поляків. Ми собі спокійні, уступчиві, податливі Русини; чи треба чи не треба, говоримо по польски, по німецки, а в Росиї по московски; чи треба, чи не треба а зі своєю рускостию ховаємо ся, як би з чимсь недобрим. А ми й на таких Данцях бачимо, що з такою натурою не добре. Треба бути гордим на свою національність!

Зовсїм так, як про Данців сказав Брандес, можна і про нас сказати: „Мало нас, то правда, але нїхто нам не боронить писати, малювати або грати лучше від других народів“. Ба! але до того треба загальної помочи, не байдужности. Треба витворювати вартости, треба талантам давати такі обставини, щоби они могли розвивати ся, треба не лише у себе зробити їх голосними, але й познакомлювати з ними заграницю, треба в опінії Европи ставити свій нарід як найвисше, так як Норвежцї, так як Поляки, як Чехи се роблять. Чи ми о то стараємо ся?

Кілько наших руских письменників знає Европа? Двох-трех, більше нї. Та як же її знати наших письменників, композиторів і и., коли ми самі не вважаємо їх прикрасою, славою народу, тілько чимсь таким, без чого сьміло можна обійти ся! Як у нас витають таланти? В найлучшім випадку не жалують банальних, пустих похвал, але при похвалах можна дуже вигідно згинути з голоду. А то буває у нас частїйше так, як у Данії: появить

тверджував і піддержував кандидатуру бутного ґрафа римского, що пішов собі давним звичаем принятим в Речи Посполитій на власну руку на перебій. П. Баріньский добре тямить акцію компромісову z okazyi ostatnich wyborów do Rady państwa, і Gaz. Nar. не має тут чим величати ся, бо і в тамтім компромісі комітет польский не зробив всего як слід, а Gaz. Nar. і праса польска взагалі з свого боку спиняла справедливі домаганя і заходи Русинів своїм баламутством, пятнуючи без розбору Русинів-народовців (дарма що вони опозиціоністи) москвофілами, отже нехай не виправдує ся тепер spychaniem własnej winy na cudze barki!

Сегорічні вибори соймові осягнули один важний добуток, який може вельми хосенно вплинути на роботу парляментарну руских послів а також і на дальший розвиток рускої суспільности, іменно, що в соймі не буде, як *Буковина* писала, ні одного москвофіла! Як небудь можуть бути деякі ріжниці в поглядах вибраних послів, однак се річ певна, що всі вони признають потребу національно-політичного і культурного розвитку руского народу на основах самостійних. Таким способом не буде суперечки в соймі про етимольоґію і фонетику, не буде суперечки між послами рускими про те, хто ми, бо всі разом станують на основі національно-культурної і економічної праці для подвигненя і поправи долї руского народу а особливо селяньства і міщаньства. Отже коли „Галичанинъ" се пораженє москвофільской кліки закриває Ціровим покликом „ми погибли!", то ми скажемо, що се звернено на невластиву адресу, а дійстність покаже, що москвофіли погибли в соймі і мусять погибнути і в суспільности руской. Коли-ж знов „Дѣло" з неґаненою злостю добуток сих виборів називає плодом „нового курсу", політики пониженя і бляґи і кличе тепер „до діла, до діла, до діла!" і обіцює викорінювати лизуньство і хрунівство, то ми додамо до сего, щоб не грало ролї Фарисея і викорінювало також фарисейство серед тих, що бажають бути лучшими перед рускою суспільностию, як дійстно є!

Сегорічна акция виборча збогатила руску суспільність досьвідом, яким повинні Русини покористувати ся в будучині, та про се при иньшій нагоді.

Дрібні вісти.

Чернівці, дня 4. жовтня 1895. р.

З нагоди сегоднішних іменин Є. В. Цісаря відбули ся по всіх церквах і костелах в Чернівцях і в краю богослуженя.

Іменоване. Комісар поліції і управитель граничного поліцийного комісарияту в Іцканах, Віктор Калита, іменований надкомісарем поліції.

Посвяченє шпиталю в Сучаві відбуло ся дня 30-го вересня с. р. при участи краєвого капітана і его заступника та иньших достойників. Посьвячували гр. пр. архимандрит Чунтуляк в руской і волоской мові, гр. кат. декан і рим. кат. парох. По посьвяченю відбув ся бенкет.

Посьвяченє школи в Кіцмани відложено, бо будинок, що мав бути готовий вже з кінцем вересня, ще не докінчений.

Загальний збір лісничої секциї бук. краєвого товариства культури зачав ся дня 28-го вересня прогулькою до Глібоки, а слідуючого дня наступило засіданє, на котрім рішено зміну (назви секциї на „товариство для лісництва, ловів і годівлї риб."

Інспектор народних шкіл черновецкого міского округа, університетский професор архимандрит др. Василь Репта, уступає добровільно з свого становища яко інспектор. Оногди відвідав він школи свого округа і попращав ся з учителями сердечно. Учителї тратять в нім щирого приятеля, котрий завсігди ревно занимав ся їх долею.

Цивільні вінчаня в Угорщині зачали обовязувати з днем 1. жовтня. З тої причини многі католики поспішили ся з вінчанями і як доносять з Будапешту, минувшої неділї в тамошних церквах відбуло ся по-над сто вінчань за диспензою від оповідий. Так само було в цілій Угорщині. На понеділок визначив найвисший трибунал судовий по-над сто розправ розводових в третій інстанції, котрі мали бути порішені ще після давнійшого закона. На день 1. жовтня заповіджено) знов в цілій Угорщині до сто вінчань цивільних, переважно зі сторони жидів. Перше вінчанє цивільне одержала донька посла Мезея з фабрикантом Крісґабером. По цивільнім вінчаню відбуло ся посьвяченє в божниці.

Реформу шкіл ветеринариї обговорювали послідними часами відпоручники міністерства: справ внутрішних, просьвіти, рільництва і війни. Австрия має тепер два висші заведеня ветеринарскі: у Відни і Львові. Тож плян наук і іспитів в тих заведенях має бути зреформований а головні точки реформи вже уложені. На будуче булуть приймати ся до тих заведень, яко звичайні студенти, лише матуристи з ґімназий і шкіл реальних (тепер досить шість кляс школи середної). Плян науки буде розширений і має тревати чотири роки замість трех. Вимоги що-до трех іспитів будуть заострені. Крім того показує ся потреба академиї ветеринарской, яку вже мають в Німеччині.

Пошесть румунізаторска, що вибухла в сторожинецкім повіті, ширить ся далї і тепер заняла вже пяте село, а то Драчинці, як ми се тому кілька днів наперед сказали. Бакциль румунізаторский, парох Луческул, загніздив ся в громадскім виділї, котрого директором є Мустацїв вірник, жид Вайсельберґер, і руска громада нараз прибила на себе волоску печатку. Ого при розширеню школи в Драчинцях, що відбуло ся минувшого тижня під проводом сторожинецкого комісаря Волоха Маковея, відозвав ся Луческул до громади ось як: „Одна руска ґазета (Буковина) писала, що я волоский патріот і великий приятель старости Бальмоша та комісаря Маковея, а друга (Провославная Буковина) писала, що я постою енерґічно за права повіреного мені руского стада. Щоби доказати знов, як тоті уніятскі Українці безпідставно нападують нас православних автохтонів, вношу, щоби в нашій громадї, де є дві третині Волохів (ipsissima verba, дарма, що послідна конскрипция не найшла на 2760 Русинів ані одної волоскої душі хоч би самого панотця Л. — Ред.) запровадити і волоску мову в школї. Виділ громадский з п. Вайсельберґером а навіть з надучителем Рогатиновичом (сумно!) у купі згодили ся на се внесене, а п. Macovei чим скорше его записав. І всі розійшли ся, піднісши многолїтствіє Мустації Тимінському та їх румунізаторско-„русской" згоді. Надїємось, що власти шкільні зарадять що треба, аби румунізацию в сторожинецкім повіті, котра ширить ся все дальше, вже раз придушити.

Складка на „Народний Дім" в Чернівцях. Дня 1. жовтня відбула ся забава на кругольни „Народного Дому". Премії для грачів в круглї зложили пп. Формунди, Винницкий, о. Костецкий, Барановский, Манастирский, Смаль-Стоцкий, Михальский, Тирон, Шпойнаровский, Маковей, Окуневский мол., Серафинович, Савицкий і Єх. З забави було приходу 49 зр. 25 кр. На ту суму зложили ся вп. пп.: о. крил. Костецкий 3 зр., Слабан 4·20, Барановский 4 зр., Ганкевич 2·10, Михальский 1·70, Щурковский 2·60, Смаль-Стоцкий 1·50, Глиньский Теодозій 2·10, Маковей 1·70, Савицкий з Нових Мамаївців 1·20, Глиньский Ант. 1·60, Руснак 1·50, О. Попович 1·60, Манастирский Ом. 1·10, Манастирский Ґустав 90 кр., Єх 70 кр., Формунд ст. 1 зр., Формунд мол. 50 кр., Тирон 60 кр., Ронґуш 70 кр., Клим 50 кр., Бенсдорф 1·10, Желехівский 1·10, Пігуляк Єр. 50 кр., о. Добряньский 1·10, Івасюк 1·20, Калмуцкий 1·30, Ісопенко 50 кр., Шпойнаровский 1 зр., Варницкий 1.10, Окуневский 60 кр., Бриндзан 60, Цента 1.20, Якубович 1·50, Серафинович 1·30 і Кадайский 50 кр. Видатків було на 9 зр. 25 кр., отже чустого доходу на „Народний Дім було 40 зр. Всім вп. добродіям, що ласкаві були причинити ся до так гарного успіху забави складає виділ „Народного Дому" сердечну подяку. (Було би добре, коли-б так у кождій громадї при забавах памятали Русини на „Народний Дім" в Чернівцях *Ред.*)

Знов один росийский дезертер появив ся в Чернівцях. Роман Богданів, таке его імя, прийшов тут шукати служби і розповів, як тяжко над ним знущали ся в Умані, київскої ґубернії. Задля страшних кар за малі провини втік він, подібно як дуже богато его товаришів, за границю. Богданів є добрим візником, отже мабуть не довго буде ждати на заняте.

Росийска праса. В „Историческомъ Вѣстникѣ" знаходимо статистичну статю про періодичну прасу росийску в минувшім роцї. В 1894 р. виходило в Росиї 642 ґазет в росийскій мові (в 1893 р. 623) і 160 в иньших мовах (в 1893 р. 156). Що-денно виходило 112 ґазет, 105 кілька разів в місяци, 175 раз на місяць, 58 кілька разів в роцї і 28 в неозначенім часї. В 1894 р. застановлено печатанє 26 ґазет, а нових появило ся 45.

Глухий і темний сьвідок. Окружний суд в Самарі в Росиї мусів задля якоїсь справи відобрати зізнанє від князя Оболеньского, що від уродженя есть глухий і темний. Супротив такого страшного подвійного калїцтва, могло би здавати ся, що питаний сьвідок не порозуміє ніякого питаня. Тимчасом адвокат Клеменц так порозумівав ся з князем в присутности суду і множества публики: Князь прийшов на розправу в товаристві 14-лїтного хлопця, котрий посадивши нещастного на крісл]і, клав єму на колїнах оправлену в раму тонку бляху мідяну, на котрій витиснені випукло букви азбуки. Коли хто говорить до князя, хлопець поводить скоро рукою темного по блясї і князь вілчитує завдавані єму питаня, а відтак показуючи сам букви, дає відповіди.

Зелїзниці перед 60 лїтами. Коли в 1835 р. зачали перший раз уживати зелїзниці, люди готовили ся до неї мов би на смерть. В передодень подорожи пращали ся з кревними, знайомими, часом списували навіть завіщанє. В Анґлії долучили ся до обави о здоровє і житє ще упередженя кастові. Маґнати не могли погодити ся з гадкою, що мусять їхати в однім вагоні з людьми низшого походженя. На се винайшли спосіб. Повіз ставляли на плятформи і маґнат їхав мов власними кіньми, лише скорше. Нещасливий випадок відстрашив від подібних подорожий. В 1847 р. їхала ґрафиня Зеґланд з служницею, повіз запалив ся від іскор з машини, а щоби вирятувати ся, вискочила ґрафиня на бранкард і коли-б не близька стация, була би певно згоріла. Подібна катастрофа лучила ся рік перед тим у Франциї. Очевидно мусїли такі нещасливі випадки зневохочувати, хоч треба признати, що вже тодї були всякі зарядженя осторожности. Що 500 метрів стояв дорожник з сиґналом, а

ся який талант, то зараз єго довбнею по голові, щоби — борони Боже — не сягнув головою висше понад наші нерозумні голови. Та є мабуть без потреби переповідаю слова Брандеса, котрі певно кождий собі розважив і порівнане між Даньцями а Русинами найшов. Порівнав я дещо з нашими відносинами тому, щоб ще лучше то в память вбило ся. Одушевленя, віри в себе! — сї слова і тисяч разів повтаряти не зашкодить. Коли в Жидачівщині руский посол перепав, то виборці плакали! Мавур в тім випадку бив би, а Русин плакав! Се дійство характеристично! Зараз така чисто дитяча політика! Хто плачу слухає, особливо, коли старі люди плачуть? Але кулака — говорю не в дословнім значіню — то таки кождий послухає. А коли кулак слабий, то ґімнастикуй ся, заправляй ся до борби, вирабляй в собі силу — але за всяку ціну не плач на сьмих людям! Прийде час і побореш ся тай переможеш противника.

Пів царства свого, котрого не маю, дам тому, хто мені подасть раду, як в найлучший спосіб викоренити у Русинів ту плаксиву натуру. Хто ту раду найде, нехай собі моє царство забирає, а я вже з такою радою дам собі раду і без царства поміж Русинами.

Емвен.

зелїзничі урядники підлягали військовій дисциплинї. Майже від самого початку осягнено значну скорість. В 1836 р. потяг з Ґрініч їхав 96 кільометрів на годину. Звичайна скорість виносила 60 кільометрів. Помимо упереджень і обави зиски були відразу досить значні. Зелїзниця з Менчестра до Лїверпуль принесла в першім роцї 45.000 франків від кільометра з самого перевозу пасажирів. Кошта будови виносили від кільометра 370.000 франків; отже перевіз пасажирів давав вже 6 процент від вложеного капіталу.

Праця женщин. Льондоньска Westminster Gazette подає інтересні дані статистичні, котрі доказують, яке обширне поле діяльности зискали вже женщини в Сполучених Державах в остатних 30 лїтях. Після тої статистики з років 1870 і 1890, було:

	в р. 1870	*в р. 1890*
акторок	692	3949
архітекток	1	92
малярок і учительок маль.	412	10810
ріжних лїтераток	159	2725
духовних	69	1235
дентистів	24	337
інжинерів і ґеометрів	—	127
музиків і уч. музики	5753	35518
держ. і мійск. уряд.	514	4875
лїкарів	527	4500
бухгальтерів	—	27777
помічниць з гандлю	8016	64048
стеноґрафів і зецерів	8	21185
Разом	16005	176336

Як говорить анґлійска королївска родина? Анґлійска праса занимала ся місяцями питанем, чи родина, що сидить на анґлійскім тронї, має право називати себе анґлійскою; се питане заперечено майже одноголосно. Тепер виринуло питане, яка мова панує в тій родинї. „Bradford Observer" констатує, що майже виключно нїмецка мова. „Було нещастем королевої — пише та ґазета — що її мати, княгиня Кент, дуже мало вміла по анґлійски і тому в родинї говорило ся по нїмецки. Так лишило ся до сегодня і члени королївскої родини розмовляють між собою по нїмецки, тим більше, що також муж королевої говорив по нїмецки. Нїмецка мова панує також в родинї князя Вельса, хоч там говорять з чужим акцентом. Лиш в родинї князя Йорка, котрий дуже зле говорить по нїмецки, є мовою домашною мова анґлійска, що очивидно Анґлійцям справляє немалу втїху.

Жарт на сценї. Славний актор Тома Бранден розповідає з свого акторского житя таку веселу пригоду. Раз на провінциї він мав грати ролю злого чоловіка в штуцї, котра в Анґлії була дуже улюблена. В третім актї его зловили і заперли до комнати з заґратованими вікнами. Втїкати було его першою гадкою — так приписує его роля. Він біжить до одних дверий — замкнені! до других — знов кричить: замкнені! Він кидаєсь до третих дверий, а ті отвирають ся широко. Бранден не надумуючись богато замикає двері і кричить: „Також замкнені!" та мов пригноблений кидає ся в крісло. На се публика відповіла веселим сьміхом і гучними оплесками для актора.

Телеґрами.

Відень, 3. жовтня. Цїсар повірив секцийному шефови управу ґенеральної дирекциї державних зелїзниць і надав єму в знак признаня за визначні заслуги на дотеперішній посадї ордер зелїзної корони другої кляси.

Прага, 3. жовтня. Архикнязь Кароль Людвик приїде сюди дня 11-го с. м. для відвиджена народописної вистави.

Фонтебльо, 3. жовтня. Лобанов одержав великий хрест почетної леґії.

Сан Себастіян, 3. жовт я. Дон Карльос приїхав сюди вчера. На двірци повитав его президент міністрів Кановас і публика. Дон Карльос зараз віддав королевій-реґентції візиту і з нею довший час розмовляв.

Видає і за редакцию відповідає Осип Маковей. З друкарнї Г. Чоппа.